

TOELICHTING ROL NBA TER ZAKE TUCHTRECHTSPRAAK

De Wet tuchtrechtspraak accountants (hierna: Wtra) kent aan de NBA specifieke bevoegdheden toe voor wat betreft het tuchtrecht. In dit document wordt toegelicht hoe de NBA uitvoering geeft aan deze bevoegdheden.

Bevoegdheden NBA uit de Wtra

De Wtra onderscheidt vier bevoegdheden voor de NBA:

1. Indienen van een klacht
2. Voortzetten van een ingetrokken klacht
3. Instellen van beroep
4. Vragen om een voorlopige voorziening

Alleen in de onder 2 genoemde situatie heeft de NBA een verplichting. In de andere gevallen heeft zij een keuze.

Het bestuur vertegenwoordigt de NBA in en buiten rechte (artikel 11, tweede lid, Wet op het accountantsberoep, hierna: Wab). Dit betekent dat besluiten op het terrein van het tuchtrecht door of namens het bestuur worden genomen.

Indienen van een klacht

Een ieder kan een klacht indienen tegen een accountant. Bijvoorbeeld als de klager meent dat er een beroepsfout is gemaakt of dat niet is gehandeld zoals van een accountant mag worden verwacht. Dit kan ook als de klager geen persoonlijk belang bij de zaak heeft.

Volgens de wet (artt. 42, eerste lid, Wab en 31, eerste lid, Wet toezicht accountantsorganisaties) is vooral het handelen van de accountant dat betrekking heeft op de uitoefening van zijn beroep onderworpen aan tuchtrechtspraak, maar het kan ook betrekking hebben op privéhandelingen. Zo kan een belastingfraude in de privésfeer de integriteit van een accountant ernstig aantasten. Voor het indienen van klachten gelden specifieke indieningstermijnen (art. 22 Wtra).

Ook de NBA kan een tuchtrechtprocedure starten. Deze bevoegdheid vloeit voort uit artikel 22 Wtra.

Aanleiding voor het indienen van een klacht

De NBA overweegt o.a. in de volgende gevallen een klacht in te dienen:

- de uitkomst of weigering van medewerking aan kwaliteitsbeoordeling;
- het niet voldoen van de contributie;
- het niet voldoen aan de PE-verplichting
- naar aanleiding van negatieve berichtgeving in de media over een in opspraak geraakte accountant;
- naar aanleiding van een uitspraak van de tuchtrechter, de klachtencommissie of de ondernemingskamer;
- naar aanleiding van een melding van de Autoriteit Financiële Markten (AFM), de Belastingdienst of het Openbaar Ministerie (OM).

Met de AFM is afgesproken dat gevallen van niet-naleving van de gedrags- en beroepsregels door accountants bij de NBA worden gemeld. De AFM zelf heeft het primaat op het terrein van de wettelijke controle. De NBA heeft met de Belastingdienst een convenant afgesloten om dossiers aan de NBA voor te leggen als (mogelijk) sprake is van ontoelaatbaar gedrag door accountants. Het OM kan de NBA wijzen op een strafrechtelijke veroordeling.

Procedure

Het optreden in tuchtzaken vraagt om een zorgvuldige opstelling van de NBA. Zo moet het handelen van de accountant zodanig zijn dat beoordeling door de tuchtrechter in het openbaar belang noodzakelijk is. Hierbij houdt de NBA rekening met de vraag of derden al een klacht hebben ingediend. Ook kijkt de NBA of de gedragingen verband houden met de wettelijke controle. Die vallen namelijk onder het toezicht van de AFM.

Wanneer de NBA overweegt een tuchtzaak aanhangig te maken zal zij de betrokken accountant eerst in de gelegenheid stellen relevante informatie te verstrekken (hoor en wederhoor). Dit kan schriftelijk of in de vorm van een hoorzitting. Deze informatie en documentatie kan gebruikt worden in de eventueel te voeren tuchtrechtprocedure. Dit wordt van tevoren meegedeeld. Lopende het onderzoek kan de NBA ook informatie vergaren omtrent de uitvoering van opdrachten door middel van een zogenaamd incidentenonderzoek. Dit geldt niet voor de wettelijke controle (art. 1 Verordening op de kwaliteitsbeoordelingen), omdat dit het domein is van de AFM.

Uiteindelijk zal de NBA een beslissing nemen of het een klacht zal indienen. Tegen de weigering van NBA een tuchtprocedure te starten is geen beroep mogelijk (ECLI:NL:CBB:2013:212, www.rechtspraak.nl).

Voortzetten ingetrokken klacht

Het tuchtrecht is ingesteld om een goede beroepsuitoefening te waarborgen. Daarom heeft de wetgever aan de NBA een verplichting opgelegd: het voortzetten van een ingetrokken klacht (art. 30 Wtra). Dit geldt in de situatie dat een klacht door een klager wordt ingetrokken en de Accountantskamer beslist dat de behandeling met het oog op het algemene belang moet worden voortgezet. In dat geval wordt deze automatisch voortgezet als ware het een klacht van de NBA. De NBA kan hierover niet zelf beslissen.

Instellen beroep

Als de NBA een procedure bij de Accountantskamer heeft gestart en de klacht is (deels) ongegrond verklaard, kan de NBA hiertegen in beroep gaan bij het College van Beroep voor het bedrijfsleven (hierna: CBb). Ook kan de NBA beroep instellen tegen uitspraken van de Accountantskamer voor zaken waarbij het zelf in eerste aanleg geen partij was (art. 43 Wtra en artt. 31 t/m 41 Wet tuchtspraak bedrijfsorganisatie 2004). Het beroepsrecht kan in dat geval gebruikt worden voor uitspraken die afwijken van gevestigde beroepsopvattingen of jurisprudentie.

Vragen voorlopige voorziening

Soms kunnen er zwaarwegende openbare belangen zijn die het noodzakelijk maken een accountant met onmiddellijke ingang, nog tijdens de procedure, op non-actief te stellen. De NBA kan in dergelijke situaties de Accountantskamer of het CBb verzoeken de inschrijving van de accountant in het register tijdelijk door te halen (artt. 41 en 44 Wtra). Dit wordt een voorlopige voorziening genoemd.

Als de Accountantskamer of het CBb gevolg geeft aan dit verzoek, is de accountant gedurende de procedure tijdelijk niet bevoegd als accountant op te treden. Tegen de beslissing van de Accountantskamer staat beroep open. Deze ordemaatregel vervalt bij het onherroepelijk worden van de uitspraak (artt. 42 en 45 Wtra).

Voor het vragen van een voorlopige voorziening is het vereist dat er een bodemprocedure loopt. Voor een strafrechtelijke veroordeling die raakt aan het handelen van een accountant is dit niet vereist (ECLI:NL:TACAKN:2012:YH0289, www.rechtspraak.nl).

Het treffen van een voorlopige voorziening is slechts in uitzonderlijke situaties aangewezen. Het is vooral een instrument om onmiddellijk te kunnen optreden bij ernstige excessen van aard en omvang die geen uitstel dulden. Situaties waarbij de einduitspraak te lang duurt en waarbij het niet wenselijk is dat de accountant gedurende de behandeling accountantswerkzaamheden verricht. Denk aan een strafrechtelijke vervolging voor een misdrijf die mede het uitoefenen van het beroep van accountant raakt.

Overigens kan de Accountantskamer zelf een uitspraak uitvoerbaar bij voorraad verklaren (art. 48 Wtra). Dit betekent dat een bij einduitspraak opgelegde maatregel direct effectief wordt, ook al bestaat er nog een mogelijkheid om in beroep te gaan.